

KRAJNSKI ZVON

ZUPNIJSKI LIST ZA KRANJ IN OKOLICO.

Izdaja: mestni župni urad v Kranju.

Izhaja zadnji teden v mesecu.

L. 1939. Št. 2.

Posamezna številka 1 Din.

J. V.:

Za človeka!

Že svoje čase smo v Zvonu opozorili na naše vajence in zdi se mi prepotrebno, da se zopet vrnemo k temu perečemu vprašanju. O tem se ne govori na zborovanjih, o vajencih se malo piše, malokdo bo verjel, da je v naši fari blizu dvesto vajencev, mladih ljudi, za katere se malokdo zmeni.

Kdo je vajenec?

Vajenec je tisti, ki ga vidite, kako opoldne hiti čez trg, kako čez pol ure stoji pri kakem voglu ali pred izložbo, ga vidite, da nima v največjem mrazu primerne suknje; ki je umazan, je tisti, ki zna žvižgati „Kukavico“, ki v ponedeljek prebere vse časopise, kateri poročajo o športnih tekmah, je tisti, ki ga nihče ne smatra za svojega in se tudi sam ne more k nikomur šteti. Pa če nastane kak kraval — so to naredili „lepobi“.

Vajenec je pa tudi tisti, ki mora zgodaj vstati, ki mora biti že celo uro pred pričetkom dela v delavnici, da pometa, briše, nanosi drv, vode, steče še po to in ono. Potem se začne delo. Vajenec, ti poslušaj, ti samo delaj! Kar ti bomo ukazali, to delaj! Če te pošljemo po cigarete, pojdi, če je treba k mesarju, pojdi, če je treba nacepiti drv, pojdi, nato se pa vrni! Delaj, samo glej, da boš prav naredil! Sicer pa bodi tiho. Če kvantamo, se lahko smeješ, sicer pa glej, da si vse lepo zapomniš; na cesti, kjer ni pomočnikov in mojstrov, jo pa potem lakho „zarabiš“, saj si fant — ne? Če si prišel s kmetov, si gotovo bolj farške sorte, pa ti bomo to že izbili iz glave, saj mi tudi mnogo govorimo o duhovnikih, o veri in cerkvi in tudi o politiki, boš že počasi uvidel sam, kaj je danes moderno, kaj še prenesemo, česa pa ne več. V cerkev ne hodimo, ti tudi ne boš. V cerkvi zasluži samo duhovnik, mi zaslužímo v delavnici, posebno, če nam mojster nedeljsko delo kaj več plača. Ti sicer nisi plačan, ker si vajenec, pa če hočeš sebi dobro, boš že kako nedeljo žrtvoval. Mi gremo zvečer domov, ti, vajenec, pa pospravi. Če mi delamo do osmih, boš do devetih gotov. V soboto delamo do desetih, ti pa pospravi, samo glej, da bo v ponedeljek zjutraj poribano! Tri leta boš že

potrpel, saj smo jih mi tudi. Ješ to, kar dobiš, saj menda ne misliš, da bo mojstrova gospa zate posebej hodila na trg kupovat piške. Če spiš pod streho ali kar v delavnici, pa pomisli, koliko bi te stalo, če bi si kje najel udobno stanovanje. Prihraniš najmanj 300 dinarjev na mesec. Sicer si pa tak luksuz lahko prihraniš za poznejši čas, ko boš pomočnik.

To je prav za prav vajenec. Nič ne bom rekel, da je to usoda slehernega vajenca, da je povsod enako, a gotovo je, da je to nekak tip vajenca, kakor jih vsak dan vidimo, kakor jih imamo priliko srečevati kjerkoli. Pa si zamislimo takega človeka in potem si stavimo vprašanje: Kako pa živi človek v takem okviru, kako pa je prav za prav z njim? Ali ni čisto nujno, da tako fant, ki je mlad, ki se z idealizmom oprime dela v svojem poklicu, v svoji stroki, izgubi vse veselje do dela, do izobrazbe, do šole? Še bolj nujno pa je, da bo fant propadel, da bo postal skrit mračnjak na zunaj sicer celo vesel, a v svoji notranjosti strit in zagrenjen, brez poleta, brez ponosa, samo to si bo želel, da bi bil prost, vsega prost, da bi delal samo to, kar bi sam hotel. Mora zgubiti vero, mora se mu zrušiti svet, ki ga je prinesel seboj, ker je s tem okoljem nezdržljiv. Prav v letih, ko bi najbolj potreboval roke dobrohotečega vodnika, je iztrgan iz vsega sveta, najbolj sam. Pomočniki ne hodijo v cerkev, mojster ne hodi, tudi on ne bo hodil. Bo pa hodil pozneje, ko bo pomočnik? Ne, še toliko manj! In ko bo sam postal mojster, bo prav tako delal, kakor se je naučil od svojih mojstrov, čeprav danes pravi, da ne bo tak.

Kaj pa je danes vajenec pri mojstru? Včasih je bilo drugače. Vajenec je bil s tem, da je prišel k mojstru, član njegove družine. Delal je pri mojstru, pa je tudi za njegovo mizo jedel, z njegovimi otroki bil skupaj, z njimi je moral v cerkev, smatrali so ga za domačega. Danes je čisto drugače. Danes ima mojster samo to skrb, da bo vajenca naučil delati in da ga bo znal uporabiti v svojo korist. Kako se pa vzgaja, kam zahaja, ali gre v cerkev, to pa ni prav nič važno, zato naj se pobrigajo kvečemu starši, ki so včasih Bog vé kje. Nočno delo je sicer prepovedano, pa če drugod delajo, zakaj bi pa še pri nas ne, saj veste. konkurenca, kriza itd., če ni komu prav, naj pa gre!

Saj je na razpolago dovolj moči, ki si to dajo dopovedati.

To je naš vajenec, tisti, ki ga vidite, kako opoldne hiti čez trg, ki potem postaja pri izložbah, se zbira v gručah, za katerega se nihče ne zmeni. Ali ni to v nebo vpijoči greh ne enega marveč — mnogih, ki bi jim lahko pomagali, ki bi jim lahko nudili človeka vredno življenje, pa gledajo samo nase in na svoj dobiček? Temeljite preosnove bi bilo treba na tem polju, pa bi zakon ne bil samo beseda, marveč dejanje, pa bi vajenec ne bil samo „poba“, marveč dostojen in svoje časti vreden človek. Dokler bo pa naš delavski naraščaj rasel v takih razmerah, toliko časa nam ni treba pričakovati, da bi se splošni položaj kaj izboljšal. Dokler ne bo ozdravljenja pri glavi, toliko časa so tudi vse besede zastonj. Vsi delodajalci bi se morali ozirati na resnico, ki ni samo krščanska, ampak občečloveška, da človek ni stroj, katerega vrednost se meri po tem koliko nese, ni tovarna živina, ki jo redimo, dokler nam služi; ni suženj, kateremu so krivično vzeli človeško dostojanstvo in ga prikovali v službo gospodarja, marveč je sleherni delavski fant in delavsko dekle polnovreden človek in otrok božji!

Papež Pij XI. za delavce

Pred dobrimi štiridesetimi leti je izdal papež Leon XIII. okrožnico z naslovom „Rerum novarum“, v kateri je postavil načela, ki naj uravnajo svet dobrin med ljudmi, ki jih zastopa in zahteva cerkev v svojem imenu. Mnogo se je od tistega časa govorilo in pisalo, razni sociologi so predlagali to in ono, nastali so novi sistemi, ki jih do tedaj nismo poznali, a po štiridesetih letih se je pokazalo, da bodo držala in človeku koristila le tista načela, katera je napisal Leon XIII. Na to okrožnico je spet spomnil sedanji papež Pij XI. s svojo okrožnico „Quadragesimo anno“ in tako poudaril nauk, ki ga je dal Leon XIII. Mnogokrat se danes očita Cerkvi in papežu, da drži s kapitalisti, da ne podpira malega človeka, ki bi ga lahko. Da so ti očitki neresnični, da je ravno nasprotno res, naj priča nekaj odlomkov iz te okrožnice:

O delu velja predvsem, kar je dejal Leon XIII.: Nad vse resnično je, da ne izhaja bogastvo od drugod, kakor iz dela delavcev. Da, nikogar ni, ki bi ne vedel, da se ni nikdar noben narod dvignil iz bede in uboštva do boljšega stanja, razen s skupnim delom vseh, tistih, ki delo vodijo in tistih, ki naročila izvršujejo.

Zares dolgo si je moral kapital le preveč prisvajati. Kar se je proizvodilo, kar se je pridobilo, vse si je lastil kapital, delavcu je pa komaj toliko ostalo, kar je zadostovalo, da si je popravil in obnovil moči.

Vsak vidi, da je današnja razdelitev radi tolike

razlike med malim številom prebogatih in med veliko množico ubogih, zelo, zelo nesrečna.

Smoter, ki je treba za njim težiti je: Odrešitev proletarcev. To je treba naglašati in ponavljati...

Ker se je velika industrija silno hitro razširila, je število bednih proletarcev neizmerno naraslo in njih ječanje vpije z zemlje k Bogu.

Tako neizmerna množica proletarcev na eni strani na drugi pa neizmerno bogastvo nekaterih prebogatih, je nepobiten dokaz, da bogastvo ni prav razdeljeno.

Naj nihče ne misli, da bo mogoče javni red in socialni mir proti prevratnim duhovom (komunizmu, op. ured.) uspešno braniti, če se nemudoma ne pristopi k pogumnemu delu, da se to izvrši (namreč, da se bogastvo bolj praktično razdeli).

Izvršiti se pa to ne bo moglo, če se ne dvignejo delavci z marljivostjo in štedljivostjo do neke zmerne imovine. A odkod naj delavec jemlje, če ne iz delavske plače, da bo mogel, zmerno živeti kaj prihraniti?

Delavcu treba dajati plačo, ki je zadostna za vzdrževanje njega samega in družine. Seveda je prav, če tudi drugi člani družine prispevajo po svojih močeh, za skupno vzdrževanje vseh.

A ne sme se zlorabiti mladost otrok in slabih žensk. Zloraba je, ki se mora na vsak način odpraviti, da morajo matere radi premajhne očetove plače zunaj doma iskati zaslužka in tako zanemarjati domače delo in domača opravila, posebno vzgojo otrok.

Prenizke ali previsoke plače so lahko vzrok, da ostanejo delavci brez dela... Socialna pravičnost zahteva, da se plače po sporazumu misli in želj kolikor mogoče tako uravnava, da more čim največ delavcev dobiti dela in primernih dohodkov za življenje.

Treba je odstraniti nasprotje med najemanjem in oddajanjem dela, ki deli ljudi v dve stranki, kakor v dve četi in sili k razrednemu boju.

Radi tega nasprotja je delovni trg podoben bojišču, kjer se ti dve četi hudo med seboj borita.

Vsak razume, da je treba to veliko zlo, ki tira vsoto človeško družbo v pogubo, čim hitreje odpraviti.

J. V.:

Pri svetem očetu

Vsak rimski romar si pač želi, da bi videl tudi papeža. Meni bi prilika kmalu ušla, ker koncem preteklega leta sveti oče radi bolezni ni sprejemal in upravičeno sem se bal, da ga ne bom videl.

Na praznik nedolžnih otročičev ob zadnjem božiču mi je pa pater Prešeren telefoniral, naj se to dopoldne oglasim pri njem, če hočem videti papeža. Seveda sem se urno podal na pot in se oglasil pri njem. Z verande jezuitskega kolegija mi je pokazal Vatikan in mi raz-

lagal, katera okna so papeževo stanovanje, kje je spalnica, kje sprejemnica itd. Sam je šel z menoj v Vatikan, kjer je bilo že precej življenja. Hodili so se pripravljati za sprejem, ki bo ob poli ene. Formalnosti so kaj hitro opravljene, če imaš s seboj človeka, ki se na to razume.

Opoldne sem šel spet nazaj. Moram pohiteti, da si priborim kako pripravno mesto. Z menoj sta dva hrvaška frančiškana. V veliki dvorani je že polno ljudi. Sodil bi jih na 1500. Po sredi je špalir, ki ga urejujejo pisani soldati s staromodnimi sulicami in sluge v najrazličnejših, živih oblekah. Zdaj so že vstopili papeževi pravi vojaki, njegova telesna straža. V ljudeh je nemir, neprestano šumi, polglasno kramlja in se ozirajo proti vratom. Sami mladi zakonski pari, večinoma Italijani, pa tudi druge govornice slišim. Precej je tudi duhovnikov.

Nenadoma močan glas pri vhodu naznani papežev prihod. Zavesa se odgrne, iz tisoč grl zagrmijo po dvorani: „Evviva il papa!“

Nosilnica s svetim očetom se pomika po sredi dvorane, viharo ploskanje se razlega. Kakšen je sveti oče? Majhen in vse, kar bi prav za prav mogel povedati o njem je to, da je star. Sključen starček v rdeči duhovniški obleki, s širokim rdečim duhovniškim klubkom. Sicer pa dostojanstven in slovesno dviga svojo desnico in nas blagoslavlja.

V ospredju je nekak oder, kjer izstopi iz nosilnice in se poda počasi k mizi. Stojim prav na drugem koncu dvorane, čez glave vidim svetega očeta, kako počasi sede za mizo, ob straži njegovih močnih fantov se mi zdi čisto majhen. Starost...

Sveti oče govori. Napeto poslušamo. Po dvorani so zvočniki, pa še ne razumemo. Glas je šibak; tako govori človek, ki je bolan, ki je oslabeled. Praznično misel porabi — nedolžni otročiči — in govori mladoporočencem o pomenu vzgoje otrok. Čez čas se bolj razume, menda so tudi tisti zvočniki stari... Sveti oče je govoril skoraj četrt ure, to je že cela pridiga. Nihče ni pričakoval, da bo po enomesečni bolezni toliko govoril.

Potem poklekne in sveti oče blagoslovi nas in vse „odpustke“, ki jih bomo ponesli domov. Spet ga dvignejo na nosilnice in po dvorani se razlegne plosk in dušeči klici: „Evviva il papa, evviva il papa!“ Pre-rinil sem se v ospredje špalirja in tik mene ga neso.

Ob takih prilikah pa človek vendarle mora biti ponosen, da je katoličan in prepričan, da nam papež pomeni več kot človeka, saj je namestnik Kristusov, vrhovni predstojnik njegove cerkve in naš ponos.

Kaj je ZMKD?

(Zveza mladih katoliških delavcev)

Je organizacija mladih delavcev, ki priznajo Boga za svojega Gospoda:

je organizacija mladih delavcev, ki vedo, da je njihov smoter božje kraljestvo, ki jim je pripravljeno od vekov pri Očetu;

je organizacija mladih delavcev, ki priznajo Cerkev, ki ji je Kristus dal oblast, voditi ljudi skozi boje tega življenja v srečno večnost;

je organizacija mladih delavcev, ki vidijo v svojem bližnjem svojega brata, podobo božjo, otroka božjega;

je organizacija mladih katoliških delavcev, ki zahtevajo, da vsi spoštujejo njihove sestre iz delavskih vrst;

je organizacija mladih katoliških delavcev, ki hočejo biti vodniki svojim bratom, ki jih je uničil versko moralno skvarjeni svet;

je organizacija mladih katoliških delavcev, ki hočejo ureditev sedanjih delavskih razmer po načelu krščanske pravičnosti in ljubezni.

Župnija Kranj

OZNANILA ZA FEBRUAR:

2. Svečnica.

3. Sv. Blaž.

5. Prva predpepelnična nedelja ali sedemdesetnica. Prva nedelja v mesecu. Mesečno sv. obhajilo za može in fante. Popoldne po litanijah v Ljudskem domu velikonočni pouk za dekleta.

9. V četrtek radi konference ne bo v župnem uradu uradnih ur. Ta dan je god sv. Apolonije.

12. Druga predpepelnična nedelja ali šestdesetnica — slovesno praznovanje kronanja Sv. očeta Pija XI. Ob poli 11. uri peta sv. maša z zahvalno pesmijo Po osmi sv. maši bo v dvorani Ljudskega doma velikonočni pouk za fante.

14. God svetega Valentina.

19. Tretja predpepelnična nedelja ali petdesetnica. Pričetek štiridesetne pobožnosti v čast sv. Rešnjemu Telesu. Ob 6. pridiga, nato blagoslov z Najsvetejšim in sv. maša. Ob 3. cerkveni govor, ob 6. se Najsvetejše spravi.

Uro molitve naj molijo: Od 12. do 1. III. red, od 1. do 2. dekleta, od 2. do 3. žene, od 3. do 4. moški od petih do 6. šolska mladina

20. Pustni ponedeljek, sv. maše ob 6., 7., 8., 9. in 10. uri. Ure molitve naj molijo ta dan in v torek v istem redu kakor v nedeljo.

Spovedovanje bo v ponedeljek zjutraj in zvečer in v torek zjutraj.

21. Pust. Sv. maše kakor v ponedeljek, molitvene ure se molijo v istem redu kakor v ponedeljek, le ob 3. odpade. Ob treh je cerkveni govor, nato litanije in zahvalna pesem. Ob 11. zvečer naznani veliki zvon pričetek posta.

22. Pepelnica. Ob 8. blagoslov pepela in nato sv. maša s petjem. Vsak petek v postu bo ob poli 8. uri zvečer Križev pot, h kateremu vabimo vse župljane.

24. God sv. Matija, apostola.

26. Prva postna nedelja, služba božja po navadi. Naslednji teden je kvatrni teden. V sredo in soboto pritriganje v jedi, v petek strogi post.

Vse postne nedelje bodo ob poli 3. uri v župni cerkvi postne pridige.

POROČENI PARI:

Mivšek Vinko, tov. delavec in Franko Marija, delavka, poročena 1. januarja 1939.

Wendling Ivan, trgovec in Varl Danica, posestnika hči, poročena 8. januarja 1939.

Markun Matija, delavec in Kavčnik Antonija, delavka, poročena 8. januarja 1939.

Skube Janez, ključavničar in Jeršin Alojzija, zasebnica, poročena 15. januarja 1939.

Zupančič Ludvik, čevljar in Kokalj Antonija, delavka, poročena 15. januarja 1939.

MRLIŠKA KRONIKA:

Krč Franc, posestnik, rojen 29. novembra 1866., umrl na Primskovem 41 1. januarja 1939.

Demšar Berta roj. Sabor, zobozdravnika žena, rojena 11. aprila 1908., umrla Jezerska cesta 11, 3. januarja 1939.

Rebolj Marija roj. Kokalj, posestnika žena, rojena 1. junija 1875., umrla Blejska cesta 5, 8. januarja 1939.

Fajfar Marija roj. Šmajd, posestnika žena, rojena 16. julija 1872., umrla Gorenje 17, 19. januarja 1939.

Šumi Marija roj. Javh, vdova, najstarejša v Kranju, roj. 3. oktobra 1844., umrla Trubarjev trg 7, 1. februarja 1939.

Sekne Franc, sin tesarskega mojstra Franceta, rojen 14. junija 1938., umrl 31. januarja 1939.

Primskovo**OZNANILA ZA FEBRUAR:**

2. Svečnica. Sv. maša ob 9. uri. Popoldne ob 2. litanije.

3. I. petek v mescu. Sveta maša pred izpostavljenim in litanije Srca Jezusovega.

5. I. nedelja v mescu in I. predpostna. Skupno sveto obhajilo mož in fantov. Sveta maša ob 7. uri. Popoldne ob 2. uri molitvena ura in litanije.

12. II. predpostna nedelja. Sveta maša ob 9. uri. Popoldne ob 2. uri krščanski nauk in litanije.

19. III. predpostna nedelja. Služba božja kot prejšnjo nedeljo.

26. I. postna nedelja. Sveta maša ob 9. Popoldne ob 2. Križev pot in litanije.

Drugo glej oznanila Kranj.

Župnija Šmartin pri Kranju**OZNANILA ZA FEBRUAR:**

2. Svečnica. Božja služba ob 6., 8. in poli 10. — Ob poli 10. blagoslov sveč, po maši darovanje sveč za cerkev. Popoldan ob 2. ura molitve, po litanijah shod III. reda.

3. Sv. Blaž. Prvi petek. Sveta maša z blagoslovom.

5. Prva predpepelnična nedelja. Božja služba ob 6., 8. in poli 10.

12. Druga predpepelnična nedelja. Božja služba ob 6., 8. in poli 10.

14. Sv. Valentin. Ob 8. uri v Stražišču sveta maša za sosesko.

19. Tretja predpepelnična nedelja. Služba božja ob 6., 8. in poli 10.

22. Pepelnica, začetek 40 dnevnega posta. Ob 8. blagoslov pepela in pepelenje, potem sveta maša.

24. Sv. Matija. V Drulovski sveta maša za sosesko. Vse petke v postu po sveti maši ob 6. Križev pot.

26. Prva postna nedelja. Božja služba ob 6., 8. in poli 10. Popoldne ob 2. postna pridiga in litanije.

POROČENI PARI:

Oman Ludvik, skladiščnik v Stražišču in Justina Benedik, šivilja v Stražišču, poročena 16. januarja.

Bogataj Franc, tovarniški delavec iz Idrije in Ana Gregorč, tovarniška delavka iz Loke pri Mengšu, poročena 29. januarja.

MRLIŠKA KRONIKA:

Marija Gorjanc, tovarniška delavka iz Zg. Bitnja, stara 48 let, umrla 6. januarja.

Marija Drakslar, tovarniškega delavca hči iz Drulovke, stara 3 leta umrla 9. januarja.

Bajželj Anton, trgovec z žimo iz Stražišča, oženjen, star 45 let, umrl 26. januarja.

Razno

Dekanijsko zborovanje ZMKD. V nedeljo 29. januarja smo imeli v Kranju prvo dekanjsko zborovanje ZMKD. Prišlo je okoli 40 fantov iz vse dekanije. Zborovanje so vodili fantje iz centrale. Videlo se je, da po mnogih župnijah Katoliška akcija za mlade delavce že prav lepo deluje. Po načrtani poti naprej!

Darovalcem sveč in prispevkov zanje se najlepše zahvaljujemo, Bog bodi vsem dobrotnikom plačnik!

† **Marija Šumi.** Umrla je 1. februarja Marija Šumi, najstarejša oseba v naši župniji. Rojena je bila 3. oktobra 1844. in je bila torej stara 93 let. Njen pogreb na Svečnico je pričal, da je bila res priljubljena. Naj v miru počiva.

Občni zbor Vincencijeve družbe bo v nedeljo 12. februarja ob poli 10. uri v Marijanišču.

Zanimiva zaplemba. Policija v nemškem mestu Wiesbaden je nedavno zaplenila pisalni stroj, razmoževalni aparat in avtomobil. Svoj korak utemeljuje oblast takole:

„Zaplenjeni predmeti so služili katoličanom, da so mogli pastirsko pismo nemških škofov, ki je izšlo lani avgusta mesca, kar najhitreje natisniti, razmnožiti in razširiti med ljudi.“

O tem pastirskem pismu vemo, da je bilo z vseh prižnic v Nemčiji prebrano 28. avgusta 1938. Škofje so v njem poudarili, da se zahtevam in omejitvam nacizma ne bodo vdali. Nacizem se ne bori samo proti katoliški veri in Cerкви, marveč proti krščanstvu sploh. Z njim ni mogoče sklepati nobenih kompromisov. Ker pa ta protiverski boj hudo razdvaja nemški narod, zato škofje zahtevajo, da se ta brezplodni boj neha.

Podpirajte**Vincencijevo****družbo!**